

*Львівський науково-практичний центр
професійно-технічної освіти НАПН України*

А. В. Литвин

**Короткий термінологічний словник понятійного
апарату інформатизації професійної освіти**

**Львів
2011**

УДК 377.3

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Львівського НПЦ ПТО
НАПН України, протокол № 2 від 16.02.2011 р.*

Рецензенти: *Л. М. Полюга*, доктор філологічних наук, професор;

С. М. Вдович, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Відповідальний за випуск: *В. Є. Робак*

Редактор: *О. Г. Литвин*

Литвин А. В. Короткий термінологічний словник понятійного апарату інформатизації професійної освіти. — Львів : ЛНПЦ ПТО, 2011. — 27 с.

У Короткому термінологічному словнику подано тлумачення найбільш вживаних термінів і термінів-словосполучень понятійного апарату інформатизації професійної освіти.

Для педагогічних працівників загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладів, студентів, аспірантів, науковців.

© Андрій Литвин, 2011

Автоматизована навчальна система (АНС) – взаємопов’язаний комплекс технічного, навчально-методичного, програмного й організаційного забезпечення на базі ІКТ, призначений для індивідуалізації навчання.

Автоматизована система лабораторного практикуму – комплекс технічних і програмних засобів, який забезпечує проведення лабораторних та експериментальних досліджень з фізичними об’єктами і/або математичними, інформаційно-описовими, наочними моделями на екрані комп’ютера.

Автоматизована система управління (АСУ) – система управління будь-яким об’єктом, що реалізує можливості інформаційно-комунікаційних технологій, за безпосередньої участі людини.

Автоматизоване навчальне видання – див. *Електронне навчальне видання*.

Автоматизоване робоче місце (АРМ) – комплекс технічних, програмних і методичних засобів, які обслуговують робоче місце користувача, що забезпечує його інформаційну діяльність, інформаційну взаємодію та доступ до інформаційних ресурсів.

Автор педагогічного програмного забезпечення – особа, в результаті творчої діяльності якої розроблена навчальна програма. Якщо програма створена шляхом спільної діяльності кількох осіб, то кожна з них є її співавтором.

Адаптивна комп’ютерна навчальна програма – розгалужена навчальна програма, що автоматично змінює хід навчання залежно від індивідуальних психофізіологічних характеристик (швидкість реакції, стомлення тощо) учня, студента.

Алгоритмізація навчання – використання в навчанні алгоритмів – певної системи правил, яка веде до виконання завдання. Учні (студентів) навчають не лише розумінню суттєвих ознак і властивостей певних об’єктів, а й алгоритмів, за якими ці ознаки та властивості поєднуються з діями, необхідними для розв’язання задачі (вирішення завдання).

Анімація комп’ютерна – динамічна графіка, заснована на застосуванні різних динамічних візуальних ефектів (рухомі картинки, виділення кольором, шрифтом окремих елементів схем, таблиць тощо); синтез динамічних зображень, що створює ілюзію руху на екрані дисплея.

Асинхронне навчання – форма навчальної телекомунікації, за якої кожен суб'єкт навчання знайомиться з навчальним матеріалом або виконує навчальну роботу в зручний для себе час.

Аудіозаписування – аудіозапис, що найчастіше є невеликими монологічними коментарями до певних схем, таблиць, ілюстрацій тощо.

Аудіолекція – вид навчальних матеріалів, поданих як неінтерактивний аудіоряд.

База даних – впорядкована сукупність даних, призначених для зберігання, накопичення й оброблення за допомогою комп'ютера. Для створення і ведення бази даних (оновлення, забезпечення доступу до них за запитами і видання їх користувачеві) використовується набір мовних і програмних засобів, який називають системою управління базою даних (СУБД).

База знань – формалізована система відомостей, сукупність правил і фактів, які описують певну предметну галузь, що разом з механізмом виведення дозволяє відповідати на запитання з цієї галузі, відповідь на яких в явному вигляді в базі відсутня.

Банк даних – автоматизована інформаційна система централізованого збереження і колективного використання даних; сукупність бази даних, а також системою управління базою даних (програмних, мовних та інших засобів, призначених для централізованого накопичення даних та їх використання за допомогою комп'ютера). База даних у поєднанні з СУБД є банком даних.

Веб-серфінг (*serfing*) – перегляд Інтернет-сторінок.

Висока технологія – сукупність інформації, знань, досвіду, матеріальних засобів для розроблення, створення та виробництва нової продукції і процесів у будь-якій галузі економіки, що мають ознаки вищого світового рівня.

Відеолекція – вид навчальних матеріалів, поданих як неінтерактивний відеоряд.

Відкрита освіта – система навчання, доступна всім бажаючим, без огляду на їхній вихідний рівень знань, яка використовує спеціалізоване інформаційно-освітнє середовище, технології та методики дистанційного навчання і забезпечує навчання в ритмі, зручному учням (студентам).

Віртуальна лабораторія – заміна реальних (речовинно-енергетичних) випробувань технічних пристроїв, обладнання і технологій, а також їх

окремих вузлів, систем і блоків контрольними маніпуляціями з їх інформаційними (графічними або числовими) віртуальними копіями (аналогами).

Віртуальне навчальне середовище – спеціально створене імітаційно-формувальне, навчально-пізнавальне, організаційно-технологічне та інформаційно-комунікаційне середовище, у якому розгортається навчальний процес і передбачені необхідні умови для ефективного досягнення цілей навчання та виховання.

Віртуальний університет – навчальний заклад з кількарівневою структурою, який реалізує принцип «відкритої освіти», може не мати традиційних атрибутів освітньої установи (аудиторій, лабораторій, гуртожитків тощо), а навчання проводити за допомогою телекомунікаційних мереж (Інтернет чи Інтранет).

Гіпермедіа – розширення поняття гіпертекст на мультимедійні види організації структур записів даних; інформаційні матеріали, розміщені в електронній мультимедійній формі на веб-вузлах, які об'єднані за допомогою гіперпосилань.

Гіперпосилання – посилання від одного електронного інформаційного об'єкта до іншого (напр., з тексту до примітки або елемента списку літератури, з однієї енциклопедичної статті до іншої тощо), у тому числі розміщених на різних комп'ютерах.

Гіпертекст – спосіб організації та подання інформації за допомогою зв'язків між документами (гіперпосилань); вид навчальних матеріалів, поданих в електронній формі як інтерактивні тексти, пов'язані гіперпосиланнями.

Демо-версія навчальної програми – версія навчальної програми, яка дозволяє продемонструвати всі її основні функціональні можливості, та на яку, в порівнянні з базовою, накладені певні обмеження (за терміном користування або за обсягом поданого матеріалу).

Дидактичне програмування – один з підходів до конструювання освітніх процесів і систем, пов'язаний з поетапним визначенням необхідної інформації, елементарних процедур її засвоєння та контролю.

Дистанційна освіта – сучасний комплекс освітніх послуг, які надаються широким верствам населення на основі використання дистанційного навчання.

Дистанційне навчання – синтетична, інтегральна форма навчання, що базується на інтерактивній взаємодії між суб'єктами навчання, а також

інтерактивним джерелом інформаційного ресурсу (напр., веб-сайт або веб-сторінка), що відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), здійснювана шляхом реалізації можливостей ІКТ, які застосовуються для доставки навчального матеріалу, його самостійного вивчення, діалогового обміну між викладачами і студентами; цілеспрямована, методично організована навчально-пізнавальна діяльність осіб, що знаходяться на відстані від освітнього центру (навчального закладу).

Ділова комп'ютерна гра – активний метод навчання, скерований на формування в особистості самостійного мислення, який полягає в ухваленні управлінських рішень у різних імітованих виробничих ситуаціях шляхом гри групи учнів, студентів (одного учня, студента) з комп'ютером за заданими правилами в діалоговому режимі.

Експериментально-дослідна навчальна діяльність із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій – навчальна діяльність, спрямована на формування вмінь виконувати: автоматизацію процесів оброблення результатів навчального (лабораторного, демонстраційного) експерименту; виявлення основних елементів і типів функцій для моделювання певного аспекту реальності з метою його дослідження; створення моделей, які відображають об'єкти, явища чи процеси, і представляють певний аспект реальності для вивчення його основних структурно-функціональних характеристик за допомогою певної кількості параметрів; управління створеними моделями; опрацювання отриманої інформації для формулювання гіпотези про закономірність, що виявляється, з подальшим прогнозуванням результатів експерименту; самостійне «відкриття» закономірності з метою подальшого формулювання висновків та узагальнень.

Експертна навчальна система – засіб подання знань, що організує діалог користувача з системою, забезпечує: пояснення стратегії і тактики вирішення завдань предметної галузі, яка вивчається; контроль рівня знань, умінь і навичок з діагностикою успішності й оцінкою достовірності контролю; автоматизацію процесу управління системою в цілому.

Експертні системи – клас систем штучного інтелекту, призначених для здобуття, накопичення, коректування знань, які надають, пояснюючи хід процесу вирішення, експерти з певної предметної галузі для здобуття нового знання, що дозволяє вирішувати неформалізовані, слабкоструктуровані завдання.

Електромагнітна безпека – запобігання шкідливому для організму людини впливу електромагнітного й електростатичного полів під час використання комп'ютерної техніки.

Електронна бібліотека навчального закладу (цифрова бібліотека навчального закладу) – програмний комплекс, який забезпечує можливість накопичення і надання учням (студентам) і педагогам на основі засобів телекомунікацій повнотекстових електронних інформаційних ресурсів навчально-довідкового й іншого призначення, оснащений власною системою документування та безпеки.

Електронна педагогіка – напрям педагогічної науки, предметом якого є педагогічна система відкритої освіти; система педагогічних методів, методик, організаційних форм навчання і виховання у високотехнологічному інформаційно-освітньому середовищі.

Електронна хрестоматія – вид навчального електронного інформаційного видання, що є організованим масивом автентичних гіпермедіа-об'єктів. Хрестоматія містить довідковий апарат і механізми пошуку за авторами, назвами, ключовими словами тощо.

Електронне видання навчального призначення – див. *Електронне навчальне видання*.

Електронне навчальне видання (автоматизоване навчальне видання, електронне видання навчального призначення) – електронний засіб, який реалізує можливості ІКТ з метою: надання навчальної інформації з використанням мультимедіа; здійснення зворотного зв'язку при інтерактивній взаємодії з користувачем; контролю результатів навчання; автоматизації інформаційно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу та організації управління навчанням. Містить систематизований матеріал з відповідної галузі знань, дає змогу учням (студентам) творчо й активно опанувати знання, вміння і навички в цій галузі. Як правило, відзначається високим рівнем виконання і художнього оформлення, повнотою інформації, якістю методичного інструментарію, технічною досконалістю, наочністю, логічністю і послідовністю викладу. Не може бути зредуковане до паперового варіанту без втрати дидактичних властивостей.

Електронне навчання (*e-learning*) – модель навчання, заснована на використанні мультимедійних технологій та Інтернету для доступу до ресурсів і послуг та обміну ними на відстані; інтерактивне навчання з використанням ІКТ, під час якого навчальний матеріал доступний у діало-

говому режимі, і яке забезпечує автоматизований зворотний зв'язок з навчальною діяльністю учнів (студентів).

Електронний довідник – електронне навчальне довідкове видання, побудоване на гіпертекстовій технології.

Електронний лабораторний практикум – електронна навчальна програма-тренажер, яка дозволяє імітувати процеси, що відбуваються в реальних об'єктах, котрі вивчаються, або змодельовати експеримент, нездійснений в навчальних умовах. При цьому тренажер імітує не лише реальне обладнання, а й об'єкти дослідження та умови проведення експерименту. Лабораторні тренажери дозволяють підібрати оптимальні для проведення експерименту параметри, набутти первинного досвіду та навичок на підготовчому етапі навчання, полегшити і прискорити роботу з реальним устаткуванням, обладнанням та об'єктами.

Електронний навчальний посібник – електронне навчальне видання, що є додатковим навчально-методичним засобом, який дозволяє методично правильно організувати самостійну роботу, частково або повністю замінюючи або доповнюючи друкований варіант навчального посібника.

Електронний навчальний ресурс – інформаційний ресурс, який зберігається і передається в цифровій формі; узагальнене поняття, що стосується інформаційного об'єкта, призначеного для використання з освітньою метою.

Електронний навчально-методичний (програмно-педагогічний, програмно-методичний) комплекс – комплекс програмних і методичних засобів підтримки процесу вивчення певного навчального предмету (предметів); дидактична система, у якій інтегруються прикладні програмні продукти, бази даних, педагогічне програмне забезпечення, а також інші електронні дидактичні засоби і методичні матеріали, що забезпечують і підтримують навчально-виховний процес, підготовку з певного предмета (професії).

Електронний підручник – основне навчальне електронне видання, створене на належному науковому і методичному рівні, яке повністю відповідає змісту предмета в навчальній програмі, визначеному освітнім (професійним) стандартом, що забезпечує безперервність і повноту дидактичного циклу процесу навчання за умови здійснення інтерактивного зворотного зв'язку. Електронний підручник будується на гіпертекстовій основі, призначений для самостійного вивчення теоретичного матеріалу курсу і дозволяє працювати за індивідуальною освітньою траєкторією.

Електронний текст – вид навчальних матеріалів, поданих в електронному вигляді як неінтерактивні тексти з ілюстраціями, що мають лінійну структуру логічно і методично організованого тексту, яка відповідає структурі друкованого підручника або навчального посібника.

Ергонометричні правила використання персонального комп'ютера – порядок забезпечення ефективного використання комп'ютерної техніки зі збереженням нормального функціонування органів і систем організму користувача, профілактикою порушення постави і зору, збереженням його здоров'я та працездатності.

Засоби комп'ютерного забезпечення навчання – див. *Навчальні засоби інформаційно-комунікаційних технологій*.

Засоби інформатизації – інструментальні апаратні та програмні засоби, а також інформаційно-комунікаційні технології, які використовуються в процесі інформатизації суспільства.

Засоби інформаційно-комунікаційних технологій – програмні, програмно-апаратні й технічні засоби та пристрої, що функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, а також сучасних систем трансляції інформації, інформаційного обміну, забезпечують операції збирання, продукування, накопичення, зберігання, оброблення, передавання та захисту інформації і можливість доступу до інформаційних ресурсів локальних і глобальних комп'ютерних мереж.

Здоров'язбережне інформаційно-освітнє середовище – спеціально організовані умови інформаційної взаємодії освітнього призначення в навчальному закладі та позааудиторній роботі, орієнтовані на збереження, формування і розвиток індивідуального здоров'я учасників педагогічного процесу, на формування в учнів (студентів) ефективної моделі соціальних зв'язків і навичок позитивної комунікації.

Зміст інформаційних потоків – контент, зміст різних видів науково-педагогічних, навчально-методичних, інформаційних, інструктивно-організаційних, нормативних, технічних та інших матеріалів, поданих в електронному вигляді.

Змішане навчання – збереження загальних принципів побудови традиційного навчально-виховного процесу, коли певну частину навчальних дисциплін студенти (слухачі) засвоюють за допомогою традиційних форм (очній, заочній тощо), а іншу – за допомогою мережевого навчання (дистанційно).

ІКТ-компетентність – загальна здатність до опрацювання інформації та комунікації в сучасному інформаційному суспільстві, яка включає ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій.

ІКТ-компетентність фахівця – здатність і готовність вирішувати завдання своєї професійної галузі, правильно використовуючи за власним вибором там, де це потрібно, засоби інформаційно-комунікаційних технологій (загального призначення та спеціально професійні), широко вживані у відповідній галузі.

ІКТ-компетенція педагога – нерозривно пов'язані між собою в змістовому та діяльнісному аспектах науково-педагогічні знання й уміння в галузі:

- реалізації дидактичних можливостей ІКТ у процесі викладання навчальних предметів;
- здійснення інформаційної діяльності й інформаційної взаємодії між учасниками навчально-виховного процесу в умовах використання потенціалу розподіленого інформаційного ресурсу локальних і глобальної інформаційних мереж;
- психолого-педагогічного та змістовно-методичного оцінювання якості електронних видань, електронних засобів навчального призначення і навчально-методичних комплексів, до складу яких вони включені;
- запобігання можливим негативним наслідкам використання засобів ІКТ в освітньому процесі;
- автоматизації оброблення результатів навчального експерименту;
- автоматизації пошуку, збирання, оброблення, передавання, збереження навчальної інформації;
- автоматизації інформаційно-методичного забезпечення навчального процесу й організації управління навчальним закладом на базі ІКТ.

Інструментальний програмний засіб (ІПЗ) – програмний засіб (сукупність програмних засобів), призначений для конструювання педагогічних програмних засобів (систем навчального призначення), підготовки або генерування навчально-методичних і організаційних матеріалів, створення графічних або музичних включень, сервісних «надбудов» тощо. Наповнення ІПЗ предметним змістом дозволяє створювати різні типи ІПЗ навчального призначення.

Інструментальні засоби мережевого навчання – інтегровані засоби розроблення і використання мережевих навчальних курсів, системи автоматизованого проектування мережевих ресурсів, які: дають можливість конструювати мережеві навчальні курси; забезпечувати адміністрування

навчального процесу; управляти індивідуальними курсами та їх каталогами, реєстрацією, синхронними подіями, розкладом і записами про студентів; підтримують доступ до особових справ студентів і розподілу навчальних ресурсів за допомогою стандартизованих форм, методів і правил.

Інтелектуальні навчальні системи – якісно нова технологія, особливістю якої є моделювання процесу навчання, використання динамічної бази даних, автоматичний добір стратегії навчання, автоматизоване збереження нової інформації, яка надходить у базу даних тощо.

Інтерактивна програма – інтерактивний програмний модуль (з метою тестування, моделювання, імітації тощо).

Інтерактивність програми – реакція з боку програмного засобу у відповідь на певні дії користувача, що забезпечує режим діалогу з комп'ютерною системою.

Інформатизація – політика і процеси, скеровані на створення і розвиток телекомунікаційної інфраструктури, яка об'єднує територіально розподілені інформаційні ресурси; сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на задоволення інформаційних потреб, реалізацію прав громадян шляхом розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій на основі застосування сучасної комп'ютерної та телекомунікаційної техніки.

Інформатизація освіти – цілеспрямовано організований процес забезпечення освітньої галузі теорією, технологією і практикою створення й оптимального використання науково-педагогічних, навчально-методичних, програмно-технологічних розробок, орієнтованих на реалізацію психолого-педагогічних цілей навчання і виховання за допомогою дидактичних можливостей ІКТ, застосованих у комфортних і безпечних для здоров'я учнів умовах. Як нова галузь педагогічної науки, інформатизація освіти включає підсистеми навчання, виховання, освіти та інтегрує психолого-педагогічні, соціальні, фізіолого-гігієнічні, техніко-технологічні науково-практичні дослідження, що забезпечує сферу освіти методологією, теорією, технологією і методикою вирішення низки взаємопов'язаних проблем і завдань.

Інформаційна взаємодія – взаємодія між користувачами, заснована на процесі прийому-передачі інформації, поданої в будь-якому вигляді (символи, графіка, анімація, аудіо-, відеоінформація) з реалізацією зворотного зв'язку, розвинутими засобами ведення діалогу та забезпеченням можливості збирання, оброблення, передавання інформації.

Інформаційна взаємодія освітнього призначення, реалізована на базі інформаційно-комунікаційних технологій – інформаційна взаємодія, здійснювана суб'єктами освітнього процесу, яка забезпечує психолого-педагогічні дії, орієнтована на: розвиток творчого потенціалу особистості; формування системи знань певної предметної галузі; формування комплексу вмінь і навичок виконання навчальної діяльності з вивчення закономірностей предметної галузі.

Інформаційна грамотність – вміння «читати», аналізувати, синтезувати інформацію, знання основ інформатики та інформаційно-комунікаційних технологій, здатність використовувати комп'ютерну техніку тощо.

Інформаційна культура особистості – сукупність інформаційного світогляду, системи ціннісних орієнтацій, знань, умінь і навичок, що забезпечують цілеспрямовану результативну діяльність індивіда з метою задоволення утилітарних і професійних потреб в інформаційних продуктах.

Інформаційна культура педагога – системне багатоаспектне поняття, частина професійної культури, ступінь готовності до виконання професійної діяльності в інформаційно-освітньому середовищі, стиль мислення, засіб збагачення цілісного наукового світогляду з ІКТ, новий тип інтерактивного спілкування, що відповідає вимогам інформаційного суспільства.

Інформаційна підготовка – обов'язкова складова освітнього процесу, спрямована на підготовку фахівців, здатних ефективно застосовувати засоби ІКТ у процесі здійснення своєї професійної діяльності.

Інформаційна система, що функціонує на базі інформаційно-комунікаційних технологій – організаційно впорядкована сукупність масивів документів та інформаційно-комунікаційних технологій, яка реалізує процеси збирання, зберігання, оброблення, пошуку, поширення, передавання і надання інформації. Прикладами ІС є: інформаційно-довідкові й інформаційно-пошукові, науково-дослідницькі, геоінформаційні, інформаційно-навчальні системи.

Інформаційна технологія (ІТ) – частина наукової галузі інформатики, що є сукупністю методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, оброблення, зберігання, поширення, продукування, відображення і використання інформації користувачами для отримання певних, свідомо очікуваних результатів. До складу ІТ входять апаратні, програмні й інформаційні компоненти.

Інформаційна технологія навчання (ІТН) – педагогічна технологія, яка застосовує спеціальні програмні та технічні засоби (аудіо- та відеотех-

ніку, комп'ютери, телекомунікаційні мережі тощо) для роботи з інформацією в навчальному процесі; система загальнопедагогічних, психологічних, методичних процедур взаємодії викладачів та учнів (студентів), спрямована на проектування і реалізацію змісту, методів, форм та інформаційних засобів навчання, що відповідають меті, особливостям майбутньої діяльності та вимогам до професійно значущих якостей особистості.

Інформаційне навчальне середовище – сукупність комп'ютерних технологій та інформаційних методів і способів їх функціонування, які використовуються для реалізації навчальної діяльності.

Інформаційний потенціал інформаційно-освітнього середовища – сукупність змісту всього обсягу розподіленого інформаційного ресурсу предметної галузі, включно із семантичними та техніко-технологічними компонентами, структурними особливостями, можливостями режимів роботи з ним, у тому числі й потік повідомлень, що циркулює в мережі (трафік мережі), яка маршрутизує цей потік.

Інформаційний ресурс – сукупність всієї отримуваної та накопичуваної інформації в процесі розвитку науки, культури, освіти, практичної діяльності людей і функціонування спеціальних пристроїв, які використовуються в суспільному виробництві й управлінні.

Інформаційно-комунікаційне предметне середовище – див. *Інформаційно-освітнє середовище навчального предмета*.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – узагальнене поняття, яке описує різні пристрої, механізми, способи, алгоритми оброблення інформації; сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, оброблення, зберігання, поширення, відображення та використання інформації. Найважливішим сучасним пристроями ІКТ є персональний комп'ютер, забезпечений відповідним програмним забезпеченням і засоби телекомунікацій разом з розміщеною в них інформацією.

Інформаційно-методичне забезпечення навчально-виховного процесу – забезпечення навчального процесу необхідними науково-педагогічними, навчально-методичними, інформаційно-довідковими, інструктивно-організаційними, нормативно-методичними, технічними й іншими матеріалами, які використовуються в навчально-виховному процесі конкретного навчального закладу.

Інформаційно-освітнє середовище (ІОС) – інтегроване середовище інформаційно-освітніх ресурсів, система апаратних і телекомунікаційних

засобів, програмного забезпечення, інформаційно-комунікаційних технологій навчання, електронних бібліотек, баз даних тощо, правил їхньої підтримки, адміністрування та використання, які реалізують інформаційні процеси в навчальних закладах, забезпечуючи спільні засоби ІКТ, інформаційну підтримку й організацію навчального процесу, наукових досліджень, профконсультування, моніторингу освіти тощо. Компонентами ІОС є: медіатеки, сайти, віртуальні інформаційні дошки, електронні навчальні програми, методичні розробки, ресурси Інтернет і підсистеми, які забезпечують реалізацію функцій документообігу, моніторингу й управління освітою тощо.

Інформаційно-освітнє середовище навчального предмета (інформаційно-комунікаційне предметне середовище) – сукупність умов, які сприяють виникненню та розвитку процесів навчальної інформаційної взаємодії між учнями (студентами), педагогом і засобами ІКТ, а також формуванню пізнавальної активності особистості за умови наповнення компонентів середовища предметним змістом. При цьому забезпечується: діяльність з інформаційним ресурсом певної предметної галузі за допомогою інтерактивних засобів ІКТ; інформаційна взаємодія із засобами інтерактивних ІКТ, що взаємодіють з користувачем як з суб'єктом інформаційного спілкування і особистістю; інтерактивна інформаційна взаємодія між користувачем та об'єктами предметного середовища, що відображає закономірності й особливості відповідної предметної галузі.

Інформаційно-освітній простір (ІОП) – програмно-телекомунікаційний і педагогічний простір з єдиними технологічними засобами ведення, інформаційною підтримки і документування навчального процесу в середовищі Інтернет будь-якій кількості навчальних закладів, незалежно від їх спеціалізації (рівня та профілю пропонованої освіти), організаційно-правової форми і форми власності для реалізації навчальної діяльності. **Єдиний ІОП** організується за однією концепцією та керується одними підходами та механізмами реалізації загальної стратегії формування, розвитку та досягнення цілей підвищення культурного, освітнього та професійного рівнів суб'єктів навчання.

Інформація (латин. *informatio* – роз'яснення, виклад) – сукупність відомостей, даних, що передаються усно (у формі мови), письмово (у вигляді тексту, таблиці, малюнка, креслення, умовних знаків, позначень) або іншим способом (напр., за допомогою звукових або світлових сигналів, електричних чи нервових імпульсів); загальнонаукове поняття, яке включає обмін відомостями між людьми, людиною й автоматом, автоматом та автоматом, обмін сигналами в тваринному і рослинному світі тощо.

Кабінет інформатики навчального закладу – спеціалізований підрозділ навчального закладу, оснащений засобами інформаційно-комунікаційних технологій, який забезпечує інформаційну взаємодію між учнями, педагогами і технічними засобами; дає змогу учням (студентам), викладачам збирати, накопичувати, зберігати, обробляти і передавати інформацію; дозволяє використовувати засоби навчання на основі ІКТ.

Кеш (cache) – спеціальний вид пам'яті, де зберігаються копії часто використовуваних даних. Забезпечує швидкий доступ до них.

Комп'ютеризація – процес розвитку індустрії комп'ютерних продуктів і послуг та їх широкого використання в суспільстві, оснащення підприємств, установ і навчальних закладів засобами обчислювальної і мікропроцесорної техніки, що забезпечує автоматизацію інформаційних процесів і технологій у різних сферах людської діяльності. Мета комп'ютеризації полягає в поліпшенні якості життя завдяки збільшенню продуктивності та полегшення умов праці.

Комп'ютеризація навчання – застосування з різною метою комп'ютерної техніки в навчальному процесі; дидактичний принцип, який реалізується через: проектування цілей і змісту програмного та навчально-методичного забезпечення на основі ІКТ; створення та використання педагогічних програмних засобів; комп'ютеризованого моніторингу результатів навчання й автоматизованого управління навчальним закладом тощо.

Комп'ютеризація освіти – впорядкована сукупність пов'язаних організаційно-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на формування в системі освіти технологічної платформи процесу інформатизації; створення загальносистемних програмно-технічних комп'ютерних елементів інформаційно-комунікативного навчального середовища – комп'ютерних і комп'ютерно орієнтованих засобів навчання, комп'ютерних мереж і засобів телекомунікації, в тому числі в межах глобальних комп'ютерних мереж, забезпечення їх експлуатації, обслуговування, оновлення і розвитку.

Комп'ютерна візуалізація навчальної інформації: наочне подання на екрані ПК об'єкта, його складових частин або їх моделей, у разі потреби – в різних ракурсах, деталях, з можливістю демонстрації внутрішніх взаємозв'язків складових частин; наочне подання на екрані ПК процесу або його моделі, у тому числі прихованого в реальному світі, у разі необхідності – в розвитку, часовому та просторовому русі, а також викладення графічної інтерпретації досліджуваної закономірності процесу, який вивчається.

Комп'ютерна грамотність – сукупність інтелектуально-практичних засобів, необхідних для успішного використання комп'ютерної техніки в різного роду діяльності.

Комп'ютерна залежність – психологічна залежність від віртуального середовища, реалізованого на базі ІКТ; один з негативних психологічних наслідків надмірного й неконтрольованого захоплення дітей і підлітків комп'ютерами, комп'ютерними іграми та Інтернетом, який полягає у психологічній неможливості подолати бажання постійно взаємодіяти з комп'ютером.

Комп'ютерна навчальна модель – навчальна програма, заснована на математичних моделях; може бути використана не лише для демонстрації складно відтворюваних у навчальних умовах явищ, а й для з'ясування (у діалоговому режимі) впливу тих чи інших параметрів на процеси та явища, що вивчаються.

Комп'ютерна навчальна програма – сукупність елементарних порцій навчального матеріалу з певної теми, предмета, що подається учню (студенту) на екрані ПК в інтерактивному режимі залежно від його дій.

Комп'ютерна підтримка процесу навчання (комп'ютерно орієнтоване навчання) – низка понять (часто дотичних), що позначають спосіб застосування ПК у навчально-виховному процесі:

- навчання за допомогою комп'ютера (*computer assisted instruction*);
- учіння в супроводі комп'ютера (*computer assisted learning*);
- навчання на базі комп'ютера (*computer based learning*);
- підготовка на базі комп'ютера (*computer based training*);
- учіння, кероване комп'ютером (*computer directed learning*);
- навчання, організоване за допомогою комп'ютера (*computer managed instruction*).

Система комп'ютерно орієнтованого (комп'ютерного) навчання включає технічне, програмне й навчально-методичне забезпечення.

Комп'ютерна тестувальна система – навчальне видання, яке забезпечує, з одного боку, можливість самоконтролю для учня, з іншого – виконує рутинну частину поточного та підсумкового контролю. Комп'ютерна тестувальна система може бути реалізована окремою програмою, що не передбачає модифікації, або універсальною програмною оболонкою, наповнення якої покладається на викладача.

Комп'ютерний задачник – електронне навчальне видання, що дозволяє за допомогою комп'ютера відпрацювати способи вирішення типових

завдань, наочно пов'язати теоретичні знання з конкретними проблемами, на вирішення яких вони можуть бути скеровані.

Комп'ютерні інформаційні технології – сукупність систематичних, масових способів і прийомів оброблення інформації в усіх видах людської діяльності з використанням засобів обчислювальної техніки та програмного забезпечення.

Комп'ютерно орієнтоване навчання – див. *Комп'ютерна підтримка процесу навчання*.

Комплекс навчально-методичного забезпечення (навчально-методичний комплекс) – система навчально-методичної документації й засобів навчання, необхідних для повного та якісного навчання в межах навчальної програми. Комплекс навчально-методичного забезпечення ПТНЗ складається з:

- *навчальної документації*: навчальний план; навчальна програма; комплект перспективно-тематичних планів з усіх тем предмета; плани уроків; перелік навчально-виробничих робіт з професії тощо;

- *навчальних засобів для учнів*: підручники; навчальні посібники; конспекти лекцій, підготовлені викладачами; довідники; збірники задач і завдань для вправ і самостійних робіт; комплекти інструкційно-технологічної документації тощо;

- *дидактичних засобів на урок*: природні та зображувальні наочні приладдя; технічні засоби навчання; демонстраційне обладнання; тренажери; тренувальні пристрої; педагогічне програмне забезпечення; дидактичні матеріали тощо;

- *засобів для викладачів, майстрів виробничого навчання*: власна методика педагога з предмета (професії); методичні розробки з кожної теми програми; методичні рекомендації; інформаційні матеріали про передовий педагогічний та виробничий досвід.

Комплект навчальної обчислювальної техніки – див. *Навчально-комп'ютерний комплекс*.

Контамінація – змішання, перетасовування інформації, яка включає текстову, графічну, рухомі діаграми, анімацію, відеоінформацію.

Конективність (connectivity) – сполучення компонентів системи, можливість з'єднання (напр., комп'ютерів між собою), здатність до взаємодії (напр., сумісність програм).

Контент (*content*) – інформаційно значуще наповнення інформаційної системи (веб-вузла) – тексти, графіка, мультимедіа; змістовна частина даних документа (на противагу атрибутам, засобам навігації).

Курс з інформаційно-комунікаційною підтримкою – курс з певного навчального предмету, при вивченні якого учні та педагог широко застосовують педагогічну технологію, яка використовує навчальні засоби ІКТ, інструменти та джерела інформації, досягаючи при цьому очікуваних результатів засвоєння предметного, загальноінтелектуального та інформаційного змісту.

Лабораторія віддаленого доступу – підрозділ навчального закладу, оснащений навчально-дослідним обладнанням і відповідним програмним забезпеченням з дистанційним доступом до нього телекомунікаційними каналами зв'язку.

Локальні навчальні матеріали – навчальні матеріали, які передаються на фізичних носіях і включають друковану продукцію, аудіо- та відеозаписи на магнітній стрічці й інформацію на цифрових носіях (CD, DVD, flash-носіях тощо).

Математична інформаційна система – програмний продукт, який забезпечує можливість: автоматизації обчислювальної інформаційно-пошукової діяльності; виконання побудов на екрані (у тому числі в динаміці) математичних об'єктів, графіків функцій, діаграм, що описують динаміку закономірностей, які вивчаються; створення екранних зображень геометричних об'єктів та їх динамічного подання.

Медіа-виховання – розділ медіа-педагогіки, покликаний формувати світогляд, інтереси, потреби, ідеали, мотиви, ціннісні орієнтації, свідомість, переконання, судження, а також конкретні риси характеру, якості особистості, моделі поведінки та розвивати культуру людини засобами масової комунікації.

Медіа-дидактика – частина медіа-педагогіки, яка займається питаннями застосування медіа в навчальному процесі, передусім інформаційно-освітніх технологій, особливостями організації дистанційного навчання, розробленням й апробацією нових дидактичних мультимедіа (електронних навчальних програм, посібників, підручників тощо); теорія медійного навчання, яка містить цілі, зміст, організаційні форми, способи й засоби розвитку медіа-грамотності та медіа-компетентності.

Медіа-навчання – навчання на матеріалі та за допомогою ЗМІ, мета якого – розвинута медіа-культура випускника, здатність до критичного сприйняття медіа-повідомлень.

Медіа-освіта – підготовка нового покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприймання й розуміння різної інформації, усвідомлення наслідків її впливу на психіку тощо; формування критично мислячої, соціально активної комунікативної особистості, яка вільно й осмислено орієнтується в медіа-просторі.

Мережева технологія навчання – інформаційна технологія, що базується на використанні мережі Інтернет/Інтранет у процесі створення, передавання та контролю засвоєння знань, взаємодії між учнями (студентами), викладачами й адміністраторами мережі.

Мережеві навчальні матеріали – навчальні матеріали, розміщені на веб-серверах, які включають мережеві версії мультимедійних курсів, бази даних, експерименти з віддаленим доступом тощо.

Мережеві технології дистанційної освіти – технології, що базується на використанні мережі Інтернет/Інтранет для забезпечення студентів інформаційними та навчально-методичними матеріалами і для взаємодії між викладачами та студентами.

Мультимедіа – технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації та обміну її між суб'єктом (автором медіа-тексту) і об'єктом (масовою аудиторією), а саме: друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи, включаючи Інтернет; інтегровані комп'ютерні засоби створення, зберігання, оброблення і відтворення оцифрованої інформації різних типів: тексту, малюнків, схем, таблиць, діаграм, фотографій, аудио- та відеофрагментів тощо.

Мультимедіа-лекція – записана на відео й оцифрована лекція, яка подається з допомогою медіа-проектора (електронної дошки) та інших засобів, що підсилюють ефект сприйняття навчального матеріалу.

Мультимедійний курс – комплекс логічно пов'язаних структурованих дидактичних одиниць, поданих у цифровій та аналоговій формі, який містить усі компоненти навчального процесу. Мультимедіа-курс є засобом комплексної дії на учня (студента) шляхом поєднання концептуальної, ілюстративної, довідкової, тренажерної та контролювальної частин. Як правило містить елементи автоматизації і тоді є автоматизованим навчальним курсом з певного предмета.

Мультимедійні технології – технології поєднання різних засобів передачі інформації (тексту, звуку, графіки, рухомих і нерухомих зображень) за допомогою комп'ютера або іншого аудіовізуального пристрою (телевізора, програвача компакт-дисків, відеомагнітофона, електронних музичних інструментів тощо); технології підготовки електронних систем, які містять візуальні й аудіоефекти, анімацію, мультипрограми елементи під єдиним управлінням інтерактивного програмного забезпечення.

Навчальна база знань – орієнтована на певну предметну галузь база знань, яка передбачає наявність методики навчання, перевірку правильності відповідей, управління процесом навчання.

Навчальна діяльність в інформаційно-освітньому середовищі – діяльність, яка забезпечує взаємодію між учнями, педагогами і засобами ІКТ, скерована на досягнення освітніх цілей.

Навчальне демонстраційне устаткування, під'єднане до ПК – устаткування та обладнання, яке забезпечує: керування за допомогою засобів автоматизації об'єктами реальної дійсності; збирання, оброблення, передавання інформації про процеси, які відбуваються; візуалізацію закономірностей, що вивчаються; автоматизацію процесів опрацювання результатів навчального експерименту; графічні побудови. Перелік навчального демонстраційного устаткування, яке функціонує на основі ІКТ: навчальні роботи, керовані ПК, що імітують промислові пристрої та механізми; електронні конструктори; комплект давачів і пристроїв, які забезпечують отримання інформації про регульований фізичний параметр або процес; засоби просторового введення і маніпулювання текстовою і графічною інформацією та ін.

Навчальний телекомунікаційний проект – спільна навчально-пізнавальна, дослідницька, творча або ігрова діяльність учнів (студентів), організована на основі комп'ютерної телекомунікації, яка має загальну проблему, мету, узгоджені методи, способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного результату.

Навчальні засоби інформаційно-комунікаційних технологій (засоби комп'ютерного забезпечення навчання) – сукупність устаткування ІКТ, програмного забезпечення й електронних ресурсів, що використовуються в навчально-виховному процесі.

Навчально-комп'ютерний комплекс (комплект навчальної обчислювальної техніки) – набір робочих місць учнів і викладача, об'єднаних у локальну мережу, що має характеристики, які задовольняють психолого-

педагогічні, ергономічні, технічні вимоги та санітарні норми освітнього процесу.

Навчально-методичний комплекс – див. *Комплекс навчально-методичного забезпечення*.

Нормативно-правове забезпечення освітньої та навчальної діяльності на основі інформаційно-комунікаційних технологій – нормативно-правові й інструктивно-методичні матеріали, які визначають умови забезпечення прав на інтелектуальну власність, реалізовану на базі ІКТ, і регуляції майнових правовідносин у використанні засобів ІКТ у системі освіти.

Основи інформатики та обчислювальної техніки – загальноосвітній курс, введений у вітчизняну середню освіту в 1985 р.

Педагогічна інформатика – науковий напрям, який опрацьовує теоретичні питання, методи і технології інформаційного забезпечення та автоматизації педагогічної діяльності з метою вдосконалення, індивідуалізації й оптимізації педагогічного процесу, вивчає процеси взаємодії освіти й інформатики, виявляє закономірності та тенденції цієї взаємодії.

Педагогічний програмний засіб (програмний засіб навчального призначення), ППЗ – програмний засіб, який відображає певну предметну галузь, у тій чи іншій мірі реалізує технологію її вивчення, забезпечує умови для здійснення різних видів навчальної діяльності; прикладна програма для організації та підтримки навчального діалогу користувача з комп'ютером, функціональне призначення якої – надавати навчальну інформацію і керувати навчанням, враховуючи індивідуальні можливості та переваги учня (студента). Використання ППЗ орієнтоване на: вирішення певної навчальної проблеми, що вимагає її вивчення і (або) розв'язання (проблемно-орієнтовані ПЗ); здійснення деякої діяльності з об'єктом середовищем (об'єктно-орієнтовані ПЗ); здійснення діяльності в деякому предметному середовищі (предметно-орієнтовані ПЗ). Як правило, ППЗ передбачає засвоєння нової інформації інтерактивно, за наявності зворотного зв'язку користувача з програмою. Розрізняють ППЗ інформаційного типу (електронні копії друкованих матеріалів, аудіо-, відеозаписи; електронні підручники, тестувальні системи тощо) та ППЗ процедурного типу (комп'ютерні лабораторні роботи, віртуальні тренажери, навчальне спеціалізоване програмне забезпечення тощо). Сучасні ППЗ реалізуються на базі технологій мультимедіа, гіпермедіа, гіпертексту. Інші назви: електронні навчальні засоби, видання навчального призначення, видання освітнього призначення.

Педагогічний сценарій – цілеспрямована, особистісно-орієнтована, методично доцільна послідовність педагогічних методів і технологій для досягнення навчальних цілей і прийомів. Педагогічний сценарій дає уявлення про зміст і структуру навчального матеріалу, педагогічні й інформаційні технології, використовувані для організації навчального діалогу, методичні принципи і прийоми, на яких побудований навчальний матеріал і система його супроводу, в тому числі – моніторинг навчальних досягнень на основі ІКТ.

Підготовка кадрів інформатизації освіти – науковий напрям і практична діяльність, спрямовані на розроблення змісту і методики навчання педагогічних працівників, які працюватимуть в умовах інформатизації суспільства, здатних здійснювати інформатизацію навчальних закладів, компетентних у галузі реалізації основних напрямів інформатизації освіти та прикладних аспектах використання ІКТ у педагогічній діяльності.

Портал (*portal*) – WWW-комп'ютерна система (мультисервісний сервер), яка забезпечує персоніфікований інтерфейс, можливість користувачам знаходити і використовувати інформацію відповідно до своїх інтересів, знаходити і взаємодіяти з іншими користувачами. Освітні портали можуть виконувати й інші функції – створення, передачі, контролю знань, підтвердження отриманої кваліфікації, надання інформаційних послуг тощо.

Програмне забезпечення підтримки видавничої діяльності для потреб навчального закладу – програмне забезпечення, призначене для тиражування навчально-методичної літератури, видання газети або журналу навчального закладу, оформлювальної діяльності тощо.

Програмний засіб навчального призначення – див. *Педагогічний програмний засіб*.

Програмно-педагогічний комплекс – див. *Електронний навчально-методичний комплекс*.

Програмно-методичне забезпечення навчально-виховного процесу – сукупність навчально-методичних матеріалів: педагогічний програмний засіб (програмний засіб навчального призначення) або пакет педагогічних програмних засобів; інструкція для користувача ППЗ; опис методики (методичних рекомендацій) використання ППЗ або пакета ППЗ.

Програмно-методичний комплекс – див. *Електронний навчально-методичний комплекс*.

Програмоване навчання – навчання за заздалегідь складеною програмою, яка виконує деякі функції викладача (контроль, підказка тощо). Засноване на розчленовуванні навчального матеріалу і навчальних дій на невеликі порції та кроки, відповідно до яких отримується інформація про здійснення учнем кожного кроку (зворотний зв'язок), що використовується для зміни стратегії навчання; на пристосуванні навчання до динаміки засвоєння знань, умінь і навичок кожного учня (індивідуалізація темпів навчання); на виконанні учнем функцій управління процесом навчання.

Психолого-педагогічна дія (вплив) лонгувального характеру – здійснення навчальної діяльності в інформаційно-освітньому середовищі, яке орієнтоване на зняття в учнів психологічних бар'єрів, розвиток мислення, пам'яті, уваги, спостережливості, реакції на непередбачені ситуації, естетичних смаків, формування абстрактних образів і понять.

Розподілене вивчення можливостей використання засобів ІКТ у процесі опанування конкретної предметної галузі – поділ засобів ІКТ на типи за певною ознакою (або ознакам) і співвідношення кожного конкретного типу з певним видом (або видами) навчальної діяльності щодо засвоєння змістовних ліній вивчення певної предметної галузі з їх використанням. Передбачає формування в учнів (студентів) певних підходів до здійснення навчальної діяльності з використанням засобів ІКТ, що відображають особливості конкретного навчального предмету (предметної галузі).

Розподілений інформаційний ресурс освітнього призначення – сукупність науково-педагогічної, навчально-методичної, хрестоматійної, нормативно-інструктивної, технічної, організаційної інформації, програмних засобів і систем освітнього призначення, що зберігаються на різних серверах і подані у форматі, який забезпечує їх техніко-технологічну підтримку в локальних і глобальною мережах.

Сервіси Інтернету, що використовуються в освітніх цілях:

E-mail* – електронна пошта** – обмін повідомленнями, один з найбільш традиційних і поширених видів сервісу в глобальній мережі. ***Список розсилки (mail-list) – сервіс, що надає можливість об'єднати певну кількість людей в єдину закриту групу автоматичного розповсюдження повідомлень через електронну пошту.

ICQ (Intelligent Call Query – інтелектуальний виклик на зв'язок) – мережевий протокол і програма, які забезпечують миттєве відправлення та отримання текстових повідомлень (Інтернет-пейджер). Назва «ICQ» фонетично співзвучна англ. фразі «I seek you» (я шукаю тебе).

IRC (*Internet Relay Chat*) – сервіс Інтернету, який надає можливість спілкування шляхом надсилання текстових повідомлень багатьом людям одночасно (в режимі реального часу). **Чат** (*chat*) – модуль для прямого спілкування в Інтернеті шляхом одночасного надсилання текстових повідомлень багатьом користувачам, ідентифікованим за індивідуальними іменами чи псевдонімами.

Skype – комунікаційна система для Інтернет-телефонії (VoIP), що надає широкі можливості проведення безкоштовних голосових і відео-конференцій.

FTP (*File Transfer Protocol* – протокол передачі файлів) – засіб доступу до файлів, які зберігаються на віддалених комп'ютерних системах.

Usenet – віртуальна мережа, за допомогою якої новини передаються між серверами за протоколом NNTP. Цей режим тематичного обміну електронними новинами-повідомленнями, який служить для організації обговорення певного питання, прийнято називати телеконференціями. Повідомлення, відправлене на конференцію, присвячену визначеній темі, надсилається всім абонентам, підписаним на цю конференцію.

Блог (*blog*, від *web log* – мережевий журнал, щоденник подій) – веб-сайт, зміст якого – записи, зображення чи мультимедіа, що регулярно додаються. Для блогів характерні короткі записи тимчасової значущості. Блоги зазвичай публічні та передбачають полеміку з автором.

Електронна дошка оголошень – сайт, де кожен може розмістити оголошення, а всі відвідувачі сайту — прочитати його; спеціальна база даних, що дозволяє розміщувати різноманітні оголошення та повідомлення з метою обміну інформацією. Електронні дошки оголошень, як правило, поділені на тематичні розділи, оптимізовані для пошуку і перегляду оголошень.

Телеконференція (*teleconference*) – загальна назва низки заходів, які за допомогою технічних засобів здійснюють групову комунікацію між територіально розподіленими учасниками, забезпечуючи можливість одночасної віртуальної присутності відразу на декількох конференціях. Наприклад: аудіоконференція, відеоконференція, поштова та телефонна конференція тощо. Телеконференціями також називають тематичний обмін електронними листами між абонентами, який служить для організації обговорення з певного питання.

Форум (*forum*) – веб-сторінка, на якій можна створювати теми, задавати питання і чекати відповідей від інших користувачів, або шукати інформацію у відповідях на чужі питання.

Система автоматизованого проектування (САПР) – комплекс технічних і програмних засобів, які дозволяють створювати конструкторську та технологічну документацію.

Система безперервної професійної підготовки педагогів до використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій – інтегрована освітня система, яка включає цілі, зміст, засоби, форми і методи навчання, виховання та розвитку учнів, студентів, педагогів на етапах допрофесійної, базової професійної та післяпрофесійної освіти, а також підвищення кваліфікації та самовдосконалення особистості в галузі використання ІКТ з навчальною метою.

Система дистанційного навчання (СДН) – сукупність організаційних, телекомунікаційних, педагогічних і наукових ресурсів, залучених до створення і практичної реалізації навчальних програм з використанням дистанційної технології навчання.

Система комп'ютерної графіки – електронна система, що забезпечує створення, зберігання і оброблення комп'ютерних моделей тривимірних об'єктів та їх графічних зображень.

Сценарій електронного видання навчального призначення – детальний план взаємодії користувача з електронним виданням на етапі його розроблення, який містить точний поділ на окремі структурні компоненти, включає опис змістової, логічної і тимчасової взаємодії цих компонентів.

Технологічний сценарій навчання – опис ІКТ, що використовуються для реалізації педагогічного сценарію. У технологічному сценарії, як і в педагогічному, реалізується авторський погляд на зміст і структуру курсу, його методичні принципи і прийоми організації.

Технологія віртуальної реальності – технологія неконтактної інформаційної взаємодії, яка за допомогою комплексних мультимедіа-операційних середовищ реалізує ілюзію безпосередньої присутності в реальному часі на стереоскопічно представленому «екранному (віртуальному) світі» із забезпеченням тактильних відчуттів при взаємодії користувача з об'єктами цього світу та адекватної реакції віртуального середовища на дії користувача. На цій технології базується метод навчання, що дозволяє користувачам оперувати екранними моделями в реальному часі у віртуальному тривимірному просторі, який генерується спеціально розробленими програмно-апаратними засобами.

Трафік (*traffic*) – термін, яким позначають потік, навантаження на комунікаційну систему (звернення, кількість переданих за одиницю часу пакетів або повідомлень), а також обсяг переданих або прийнятих даних.

Тренажерний комплекс – електронне навчальне видання, яке дає учням (студентам) можливість самотійно відпрацювати вміння і навички, що

відповідають пройденому теоретичному матеріалу, виявити слабкі місця в засвоєнні курсу. Тренажерний комплекс, як правило, є серією питань, задач, практичних завдань, які передбачають типові відповіді.

Управління навчальним закладом на основі інформаційно-комунікаційних технологій – впорядкування, приведення до певної структури та єдиної методологічної основи система інформаційно-методичного забезпечення і ведення діловодства, збереження її структури, підтримка режиму її діяльності, що зумовлює якісну організацію управління (підтримка високого рівня комфорту діяльності працівників шляхом реалізації можливостей ІКТ, системи баз даних і засобів телекомунікацій у процесі інформаційно-методичного забезпечення організації та управління освітнім процесом; моніторинг навчальних досягнень та психологічних характеристик учнів (студентів) за допомогою ІКТ; формування і розвиток інформаційної культури управління, відповідно до стану інформатизації суспільства).

Центр дистанційного навчання – окремий підрозділ ВНЗ або іншого навчального закладу (освітньої установи), який здійснює адміністративну, інформаційну, начальну-методичну і технічну підтримку процесу дистанційного чи змішаного навчання.

Цифрова бібліотека навчального закладу – *див. Електронна бібліотека навчального закладу.*

Чат-заняття – навчальне заняття, яке організоване за допомогою чат-технології (комунікаційного сервісу, що реалізує колективне спілкування в реальному часі у вигляді обміну доступних усім присутнім у чаті користувачам текстових рядків).

Штучний інтелект – інформаційна система (програмна реалізація), що імітує вирішення людиною складних завдань у процесі її діяльності, використовує програмно-апаратні засоби, які дозволяють на основі використання знань здійснювати вирішення неформалізованих творчих завдань, у тому числі моделювати деякі аспекти людської діяльності, включно з процесом мислення, і забезпечують діалог з комп'ютером, а також автоматизацію поведінки роботів і робототехнічних систем.

Якість засобів інформатизації освіти – сукупність властивостей (характеристик) засобів ІКТ, які визначають їх придатність для використання в навчально-виховній та освітній діяльності, а також підвищення ефективності навчального процесу (професійної підготовки) на їх основі.

.....

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікіпедія [Електрон. ресурс]. — Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki/>.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. — К. : Либідь, 1997. — 376 с.
3. Демкин В. П. Классификация образовательных электронных изданий: основные принципы и критерии : метод. пособие для преподавателей / Демкин В. П., Можяева Г. В. — Томск, 2003. — Режим доступу : <http://www.ict.edu.ru/ft/003621//index.html>.
4. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінологічний словник / М. Ю. Кадемія. — Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2009. — 260 с.
5. Кедрович Г. Теория и практика использования компьютерных технологий в общеобразовательных и профессиональных учебных заведениях Польши / Кедрович Гжегож ; пер. с пол. Г. А. Цисовской. — К. : Вища шк., 2001. — 355 с.
6. Компьютерная технология обучения : словарь-справочник / [под ред. В. И. Гриценко, А. М. Довгялло, А. Я. Савельева]. — К. : Наукова думка, 1992. — . — А-М. — 1992. — 344 с.
7. Компьютерная технология обучения : словарь-справочник / [под ред. В. И. Гриценко, А. М. Довгялло, А. Я. Савельева]. — К. : Наукова думка, 1992. — . — Н-Я. — 1993. — 650 с.
8. ПК и Интернет — Энциклопедия [Электронный ресурс] // Мегаэнциклопедия Кирилла и Мефодия. — Режим доступу : <http://www.megabook.ru/DLRubricator.asp?RNode=2>.
9. Толковый словарь терминов понятийного аппарата информатизации образования. — М. : ИИО РАО, 2009. — 96 с.

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

А. В. Литвин

Короткий термінологічний словник понятійного апарату
інформатизації професійної освіти

Підписано до друку 26.02.2011 р. Формат 60 × 84/16.

Ум. друк. арк. 1,3. Обл. вид. арк. 1,4.

Наклад 100. Зам. 122.

м. Львів, вул. Кривоноса, 10
